

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Innovatie en Kennis

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

10 oktober 2022

Kenmerk

DGBI-I&K / 22513218

nota

Kamerbrief ruimtevaartbeleid 2022

Kopie aan

[Redacted]

Parafenroute

[Redacted]

Bijlage(n)

2

Mede namens/met akkoord van Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat

Aanleiding

Op 22 en 23 november 2022 vindt te Parijs de Ministeriële Conferentie (MC22) plaats van het Europees Ruimtevaart Agentschap (ESA). In bijgaande concept-brief geeft u de inzet van Nederland voor de MC22 aan, in samenhang met andere onderdelen van het nationale ruimtevaartbeleid die buiten deze inzet vallen. Tijdens het CD Innovatie en Ruimtevaart op 1 november 2022 zal deze brief worden behandeld.

Geadviseerd besluit

- U kunt akkoord gaan met de brief en de brief ondertekenen.

Kernpunten

- De brief beschrijft de voorgenomen inzet voor de MC22, uitgaande van een inschrijving van € 376,5 mln, waarvan € 165,1 mln voor de verplichte programma's en € 211 mln voor optionele programma's.
  - De bijdrage aan verplichte programma's wordt berekend aan de hand van het aandeel in het BBP van de ESA-lidstaten (4,7%). OCW financiert het *Science*-programma (astronomie) en EZK de zgn. *Basic Activities* (infrastructuur, besturing missies, cybersecurity, onderwijs), de lanceer-basis in Kourou en de aanvulling op de pensioenen van in Nederland woonachtige ESA-gepensioneerden.
  - De € 211 mln voor optionele programma's bestaat uit € 170 mln voor optionele programma's uit de EZK-begroting en € 41 mln uit het Nationaal Groeifonds (NGF). De NGF-middelen zijn als onderdeel van het NXTGEN HIGHTECH-voorstel voor laser satellietcommunicatie gereserveerd. Voor de verdeling van de € 170 mln wordt het NSO-advies gevolgd, dat als bijlage naar de Kamer wordt verzonden. Het

- NSO heeft voor dit advies rekening gehouden met publieke behoeften en de ambities van de sector.
- Omdat de onderhandelingen pas tijdens de MC22 worden afgerond, is deze inzet indicatief en wordt hier en daar met marges gewerkt.
  - Vanuit budgettair perspectief heeft de inschrijving tijdens de MC22 het karakter van een internationale toezegging, die in de jaren daarna in financiële verplichtingen zal worden omgezet. Daarvoor is in 2023 een verplichtingschuif nodig van € 105 mln uit de periode 2026-2028 naar 2023. U dient het verzoek hiervoor in bij de Beleidsbrief 2023 voor de begrotingsvoorbereiding. De middelen zullen na weging tijdens de voorjaarsbesluitvorming mogelijk medio 2023 (na autorisatie parlement) beschikbaar worden gesteld op de EZK-begroting.
  - Met Financiën is afgesproken om in 2023 het knelpunt bij de verplichtingenruimte voor ruimtevaart duurzaam op te lossen, mits dat niet leidt tot een verhoging van de kasuitgaven. Dit laatste kan worden gegarandeerd.
  - In het Coalitieakkoord (blz. 29) wordt "het ruimtevaartcluster bij ESTEC" genoemd als voorbeeld van "kennisinstellingen en innovatieve ecosystemen" die het kabinet zal "versterken" en "stimuleren om in de regio en internationaal samen te werken". Voor de ruimtevaartsector zijn binnen de reguliere budgettaire kaders geen extra middelen vrijgekomen. Dat geldt wel voor een bijdrage uit het Groeifonds voor laser satellietcommunicatie (€ 76,4 mln, waarvan € 41,4 mln via ESA) en voor de Defensie Ruimte Agenda (DRA), die in november aan de Kamer zal worden aangeboden. Meer specifiek geeft de brief aan:
    - Nederland schrijft tijdens de MC22 voor € 376,5 mln in. Dat is nominaal € 93 mln (+32%) meer dan tijdens de ESA Ministeriële Conferentie in 2019 (€ 283,5 mln);
    - Een deel van de versterking zal niet via ESA lopen, maar via andere instrumenten, zoals de nationale programma's van EZK en OCW en de DRA. In totaal zal de Rijksoverheid in 2023-2025 ruim € 500 mln investeren in ruimtevaart, waaronder investeringen in weersatellieten (via EUMETSAT), militaire ruimtevaart en nationale programma's van EZK en OCW.
    - De samenwerking met de regio heeft als focus de NL Space Campus nabij ESTEC. Via het Scale-Up programma van ESA maakt Nederland de *incubator* (voor startende bedrijven), een technologie-broker en de start van een valorisatie-lab ("PHI-lab") mogelijk.
    - Internationale samenwerking vindt vooral plaats via ESA en EU-programma's.
    - NSO zal in 2023 adviseren over een nieuwe Lange termijn Ruimtevaartagenda, waarin voor de komende 10 jaar behoeften op verschillende beleidsterreinen worden geïnventariseerd en synergie tussen beleidsdomeinen kan ontstaan.
  - Naar aanleiding van uw bewindspersonenoverleg met Defensie zijn afspraken gemaakt om synergie tussen de civiele en militaire ruimtevaartagenda's te realiseren en formele afspraken te maken over de samenwerking tussen EZK, Defensie en het *Netherlands Space Office* (NSO). Daarbij zal (ook met BZ en IenW, ook voortbouwend op de Kamerbrief Ruimteveiligheid) als onderdeel van de Lange termijn ruimtevaartagenda een gedeelde visie worden

ontwikkeld op de ruimtevaartcapaciteiten waarover Nederland strategisch wil beschikken en waarmee Nederland bijdraagt aan open strategische autonomie van Europa. Omdat de DRA in november aan de Kamer wordt aangeboden, wordt in de brief niet inhoudelijk op de thema's van deze synergie ingegaan.

- Het ruimtevaartcluster heeft zich verenigd in SpaceNed, waarvan u verschillende vertegenwoordigers heeft gesproken tijdens uw bezoek aan *Airbus Defense & Space Netherlands* in mei 2022. SpaceNed pleit in verschillende brieven (het meest recent op 7 oktober in een brief aan de MP) voor een forsere stijging van het ruimtevaartbudget, maar dat is binnen de huidige budgettaire kaders niet mogelijk. In uw recente antwoordbrief aan SpaceNed gaf u aan dat u graag verder met hen in gesprek wil gaan. U kunt dan aangeven dat op onderdelen wel degelijk een impuls wordt gegeven (laser-satellietcommunicatie en defensie/veiligheid). Ook wordt naar de 3^e tranche van het Groeifonds gekeken voor de ontwikkeling van een nieuwe generatie emissie-monitoring technologie. De nieuwe Lange termijn ruimtevaartagenda zal bij de voorbereiding van de ESA Ministeriële Conferentie in 2025 een rol spelen en behulpzaam zijn bij het verkennen van nieuwe budgettaire opties.
- Vanuit internationaal perspectief blijft Nederland met de voorgenomen inzet op ESA-optionele programma's ver onder de (niet-juridisch afdwingbare) BBP-norm in het ESA-Verdrag, volgens welke een lidstaat conform haar BBP-aandeel (4,7%) op optionele programma's zou moeten inschrijven. Met € 211 mln zal Nederland ruwweg op de helft van dit percentage uitkomen. Het NSO pleit in haar advies daarom om in stappen (in 2022 met € 275 mln) naar een investeringsniveau voor optionele programma's van circa € 440 mln toe te groeien. Hoewel deze brief weliswaar uitgaat van een stijgend investeringsniveau, is een dergelijke stijging binnen de huidige budgettaire kaders niet mogelijk. Met de voorgenomen inschrijving behoudt Nederland wel bestaande publieke en private ruimtevaartcapaciteiten en wordt een structurele stijging in de toekomst niet op voorhand onmogelijk gemaakt.
- De brief gaat ook in op de follow-up van de evaluatie van het NSO in twee werkstromen. De eerste heeft als doel om verbeterpunten in de interne organisatie van NSO en de relatie met RVO aan te pakken. Bij de tweede gaan we na hoe we bij de rol van NSO (en aansturing van NSO) beter rekening kunnen houden met de strategische betekenis van ruimtevaart.
- De brief is interdepartementaal afgestemd via de Interdepartementale Commissie Ruimtevaartbeleid (ICR).